

Allah Tahayyüleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Allah Tahayyüleri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16874>

Özet

Allah Tahayyülleri Ölçeği (ATÖ), Karaca ve Hac?kele?o?lu taraf?ndan 2020 y?l?nda geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin Allah hakk?ndaki bili?sel ve duygusal temsillerini, yani O'nu nas?l tahayyül ettiklerini ölçmek amacıyla tasarlanm??tır. Ölçek geli?tirme çal??mas?, Türkiye ba?lam?nda, din psikolojisi alan?nda önemli bir bo?lu?u doldurmay? hedeflemiştir. ATÖ, ki?ilerin Tanr? alg?lar?n?n farklı boyutlar?n? sistematik bir ?ekilde de?erlendirmeye olanak tan?r.

Ölçeğin geli?tirme a?amas?nda, psikometrik standartlara uygun olarak yap?sal geçerlik ve iç tutarlılık analizleri yapılm??tır. Elde edilen sonuçlar, ölçeğin kavramsal yap?yı ölçmede güvenilir ve geçerli bir araç oldu?unu göstermektedir. Bu ölçek, özellikle dinî geli?im, manevi sa?lık ve psikolojik uyum çal??malar?nda kritik bir de?işken olan din psikolojisi ara?t?rmac?lar? için önemli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Allah Tahayyülleri, Tanr? Alg?s?, Din Psikolojisi, Ölçek Geli?tirme, Güvenirlik, ?lahiyat, Psikometri

Yazarlar

F. Karaca, H?z?r Hac?kele?o?lu

Amaç

Allah Tahayyülleri Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin zihnindeki Tanr? (Allah) imajlar?n? ve bu imajlar?n niteliklerini (örne?in, ?efkatli, yarg?lay?c?, uzak vb.) bilimsel yöntemlerle ölçebilecek standartla?tırılm?? bir araç sa?lamaktır. Geli?tirme çal??mas?, mevcut uluslararası ölçeklerin kültürel hassasiyet eksikliklerini gidermek ve özellikle Türk-?slam kültürüne özgü tahayyülleri kapsayacak ?ekilde yeni bir yap? olu?turmak üzere gerçekleştirilmiştir.

Bu ölçek, bireylerin dinî inançlar?n?n psikolojik i?levlerini anlamak ve dinî ya?ant?n?n bireyin ruh sa?lığı üzerindeki etkilerini incelemek için temel bir ölçüm aracı olarak kullanılmay? amaçlanmaktadır. Aynı zamanda, din e?itimi ve manevi dan??manlık alanlar?nda da ki?iselleştirilmiş müdahale stratejileri geli?tirmeye yardımcı olabilir.

Yap? (Ölçeğin Ölçtü?ü Yap?)

Ölçeğin ölçtü?ü temel yap?, bireyin zihninde olu?turdu?u "Allah Tahayyülleri"dir. Bu yap?, sadece bili?sel bir inançtan ibaret olmay?p, aynı zamanda bireyin Tanr? ile kurdu?u ili?kinin duygusal ve motivasyonel boyutlar?n? da içerir. Bu tahayyüller, genellikle ki?inin çocukluk deneyimleri, kültürel çevre ve dinî e?itimi ile ?ekillenir.

Psikometrik açıdan, Allah Tahayyülleri, genellikle çok boyutlu bir yapı olarak ele alınır. Bu boyutlar arasında Tanrı'nın cezalandırıcı veya baskılayıcı olması, kişisel olarak ulaşılabiliyor olup olmaması ve evrensel düzenleyici rolü gibi farklı algı biçimleri yer almaktadır. Ölçek, bu çeşitli boyutları ayrı ayrı olarak bireysel farklılıklar tespit etmeyi amaçlar.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgisi açıkça belirtilmemiş olsa da, Karaca ve Hacıkeleşoğlu (2020) tarafından gerçekleştirilen bu ölçek geliştirme çalışması, yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi yöntemlerini kullanmıştır. Yapı geçerliliği, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü gösterir.

Geliştirme sürecinde muhtemelen, ölçeğin maddelerinin ilgili diğer kavramlarla (örneğin, dinî bağış, kaygı, bağlanma stilleri) ilişkilerini inceleyen kriter geçerliliği ve ayırtıcı geçerlik çalışmaları da yürütülmüştür. Detaylı geçerlik katsayıları ve istatistiksel sonuçlar, orijinal makalede (İlahiyat Tetkikleri Dergisi, 2020) yer almaktadır.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenilirlik (iç tutarlılık) değerleri belirtilmemiştir. Ancak, akademik standartlara uygun bir ölçek geliştirme çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için genellikle Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin homojen olduğunu ve ölçümün istikrarlı olduğunu işaret eder. Ayrıca, alt boyutların güvenilirlik katsayıları da muhtemelen ayrı ayrı raporlanmıştır. Güvenirlik analizlerine ilişkin tüm detaylar, kaynakçada belirtilen makalede mevcuttur.

Faktör Analizi

Allah Tahayyülleri Ölçeği'nin yapısal modelini belirlemek amacıyla Faktör Analizi kullanılmıştır. Geliştirme çalışmaları sırasında yaygın olarak kullanılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri ile ölçeğin kaç boyuttan oluştuğu ve bu boyutların hangi maddelerle temsil edildiği ortaya konulmuştur.

Bu analizler sonucunda ölçeğin nihai formunun ve alt boyutların belirlendiği, bu boyutların da teorik olarak Allah Tahayyülleri kavramına uygun olduğu teyit edilmiştir. Faktör yükleri, öz değerler ve model uyum indeksleri gibi istatistiksel sonuçlar, ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklemektedir.

Enstrüman Bilgileri

Test Çeşidi: Geliştirme (Yeni bir psikometrik aracın oluşturulması).

Format: Orijinal makalede belirtilen derecelendirme bilgisi olmamasına karşın, psikoloji ve ilahiyat alanındaki benzer ölçekler göz önüne alındığında, büyük olasılıkla 5'li veya 7'li Likert Ölçeği formatında hazırlanmıştır (Örneğin: "Hiç katılmıyorum"dan "Tamamen katılıyorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Türk Kültürüne ait bireyler, dinî inanca sahip yetkinler.

Yaş Grubu: Yetkinler (Genellikle üniversite öğrencileri veya genel toplum örneklemi üzerinden geliştirilmiştir).

Popülasyon Detayları: Ölçek, İslam inancına sahip bireylerin Allah algılarını ölçmeye odaklanmıştır.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale).

Anahtar Kelimeler

Allah Tahayyülü, Dinî Baılanma, Psikometrik Özellikler, Geçerlik, Güvenirlik, Türk Kültürü, İnanç

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hızır Hacıkeleşoğlu

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: hizirhacikelesoglu@gumushane.edu.tr

Yayın Adresi: Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Çalışmanın yapıldığı dönem itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Karaca ve Hacıkeleşoğlu tarafından 2020 yılında geliştirilmiştir ve yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırmaya amaçlı kullanılması için sorumlu yazar (Hızır Hacıkeleşoğlu) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım veya geniş ölçekli uygulamalar için yazar onayı zorunludur. Ölçeğin orijinal makalesi açık erişim olarak

sunulmaktadır.

Orijinal makalenin PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: allah-tahayyulleri-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Karaca, F., & Hacıkaleoğlu, H. (2020). Allah Tahayyüleri Ölçeği. *İlahiyat Tetkikleri Dergisi*, (54), 67-83. doi: 10.29288/ilted.771686

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden ulaşılabilir: dergipark.org.tr

Allah Tahayyüleri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam ve güncel listesi için, yukarıda belirtilen Karaca ve Hacıkaleoğlu (2020) tarafından yayımlanan orijinal akademik makaleye başvurulması gerekmektedir.